Сацыяльныя дэтэрмінанты асацыяльных паводзін асобы шматлікія:

- сям'я, у якой дэфіцыт клопату і любові ў аднаго ці абодвух бацькоў да дзіцяці, перавага штрафнога ўздзеяння на дзіця, празмерная апека дзіцяці з боку аднаго ці абодвух бацькоў, выхаванне дзіцяці ў духу непавагі да грамадскіх нормаў і формаў сацыяльнага кантролю і інш.;
- школа, дзе выхаваўчая работа накіравана на дасягненне паслухмянасці, дысцыпліны, парадку. Арганізацыя, формы, метады навучання не ствараюць магчымасцей для поспеху кожнага дзіцяці; праца ў школе накіравана на засваенне ведаў, а выхаваўчай рабоце не надаецца неабходнай увагі;
- група, калектыў, якія з'яўляюцца фактарам асацыяльных паводзін дзяцей, калі прысутнічаюць асацыяльныя элементы ў сістэме нормаў, каштоўнасцей, якімі кіруюцца члены групы ў сваіх паводзінах, калі ўзаемаадносіны ў групе складваюцца на аснове аўтарытарнага стылю.

Дапамога, якую аказвае сацыяльны педагог, мае характар карэкцыйнай дзейнасці ў тым выпадку, калі яе мэта - разбурэнне элементаў асацыяльных паводзін і фарміраванне ўстойлівай і паслядоўнай сістэмы нормаў і каштоўнасцей, якія адпавядаюць нормам і каштоўнасцям грамадства. Гэта патрабуе ўвядзення новай дзейнасці, якая адпавядае спецыфіцы карэкцыйнай работы. Такой дзейнасцю можа быць удзел у рабоце дзіцячага тэатра лялек. Тэатр можа аказаць дапамогу ў рабоце з «цяжкімі» дзецьмі; у ажыццяўленні сацыяльнай дыягностыкі і падрыхтоўцы мадэлі карэкцыйнай дзейнасці. Праца па вырабу цацак і лялек можа выступаць як тэрапеўтычны сродак. Асабліва задавальненне атрымліваюць дзеці, калі вырабленыя імі цацкі і лялькі выкарыстоўваюцца ў спецыяльных гульнях, прадстаўленнях, спектаклях.

Методыка падрыхтоўкі студэнтаў да карэкцыйнай дзейнасці ўключае:

- тэхналагічныя прыёмы вырабу цацак і лялек (даюцца правілы іх крою, пашыву і ўпрыгожвання);
- тэхніку сацыядраматызацыі (вызначаюцца характэрныя «сакрэты» жывёл, звяроў, птушак, студэнт падбірае гісторыі з пэўным сюжэтам, у якім праяўляюцца характары герояў);
-псіхатэрапеўтычныя гульні (распрацоўваюцца спецыяльныя гульні, якія дапамагаюць вырашэнню тых ці іншых праблем).

Зубра А.С.,
дацэнт

ПЕРАДУМОВЫ ЭФЕКТЫЎНАСЦІ НАВУЧАННЯ ВА УНІВЕРСІТЭЦЕ

У Рэспубліцы Беларусь большасць вышэйшых навучальных устаноў атрымалі статус універсітэта. У іх ліку і Беларускі універсітэт культуры. Задача апошняга - даваць сваім навучэнцам цэласнае ўяўленне аб культуры. Калі універсітэт будзе выконваць гэту задачу, тады з'явяцца дзеячы культуры з філасофскім складам розуму, тады з'явяцца настаўнікі школы, выкладчыкі для універсітэта - прафесіяналы.

Англійскі вучоны Джон Ньюман (1801-1890) пісаў: «У адрозненне ад іншых навучальных устаноў універсітэт павінен не навучаць, а адукоўваць сваіх студэнтаў, таму што ў параўнанні з «навучаннем» адукацыя ёсць больш высокае слова». Адукацыя прадугледжвае ўздзеянне «на нашу разумовую прыроду, на складванне характару». Гаворка ідзе аб пераносе цэнтра цяжару з падрыхтоўкі спецыяліста на адукаванасць асобы. Сапраўдная адукаванасць непасрэдна звязана з маральнасцю, патрабавальнасцю да сябе, здольнасцю пераадолець сябе, г.зн. падняцца над сабой. І, безумоўна, сапраўдная адукаванасць звязана з адказнасцю. Толькі адукаваная асоба ва ўмовах рынкавых адносін здольна прадукцыйна працаваць, прымаць правільныя рашэнні, паважаць праўду, быць канкурэнтназдольнай.

Але паўстае цяжкае пытанне: як гэта зрабіць патрэбнасцю нашага студэнта? Неабходна вылучыць на першы план вартасць асобы, элемент спаборніцтва, «белую» зайздрасць да добрага, выдатнага, высокага. Тады ў студэнтаў будзе прага да вучобы, якая прымушае інтэлектуальна і маральна напружвацца.

Сапраўдная культура асобы немагчыма без адзінства ўнутранага духоўнага свету (інтэлектуальная, эмацыянальная, валявая культура) і формы знешніх паводзін (візуальная культура). Адзінства зместу і формы культуры асобы праяўляюцца ў яе адносінах, сувязях, пазнанні і дзейнасці. Каб дасягнуць гэтага, неабходна, на наш погляд, наступнае. 1. Вучыць студэнтаў уменню вучыцца. Увесці новыя вучэбныя прадметы: «Культура разумовай працы студэнта», «Рыторыка», «Дзелавая этыка». 2. Павялічыць час на самастойную работу, істотна паменшыўшы час на аўдыторныя заняткі (скараціўшы іх да 26 - 14 гадзін у тыдзень).

Сення праблема ў тым, як вучыць лепш, але за меншы час. Размова ідзе перш за ўсё аб выключэнні са зместу адукацыі вялікай колькасці звестак аб падзеях: што? дзе? калі? А вучыць адказваць на пытанні: як? і чаму? За пытаннем:

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

"Як гэта зрабіць?" - стаіць вялікай важнасці праблема, менавіта новая методыка.

Ажойчык Н.А.,
выкладчык

УЛІК І АЦЭНКА ВЕДАЎ ЯК СРОДАК КІРАВАННЯ ЯКАСЦЮ НАВУЧАЛЬНАЙ ПРАЦЫ СТУДЭНТАЎ

Улік ведаў з'яўляецца важным сродкам рэгулявання шматлікіх паказчыкаў навучальнага працэсу. Адначасова ён дапамагае кіраванню якасцю навучання, у тым ліку і вучэбнай працай студэнтаў. Без правільнай арганізацыі ўліку паспяховасці студэнтаў немагчыма рацыянальна арганізаваць навучальную працу.

Склаўшаяся сістэма ўліку і ацэнкі ведаў студэнтаў не можа быць прызнана цалкам дасканалай. Аб гэтым сведчаць дыскусіі ў педагагічным друку. Эфектыўнасць уліку ведаў студэнтаў нават зніжаецца, таму што выкладчыкі па-рознаму ўяўляюць сабе яго асноўныя функцыі і правілы. Гэта прадвызначае розны падыход да ўліку, прымяненне розных методык, якія абмяжоўваюць выкарыстанне закладзеных ва ўліку адукацыйных, выхаваўчых і развіццевых магчымасцей.

Якія ж асноўныя функцыі ўліку? Важнейшай з іх з'яўляецца адукацыйная. Сутнасць яе ва ўдасканаленні методыкі праверкі ведаў, уменняў і навыкаў, іх сістэматызацыі, у павышэнні ўзроўню адукаванасці, у развіцці культуры навучальнай працы студэнтаў, іх пазнавальных інтарэсаў.

Другая функцыя - кантралюючая. Яна дазваляе сачыць за ходам і вынікамі вучэбнай дзейнасці студэнтаў. Гэта функцыя патрабуе кантролю ў трох накірунках: з боку выкладчыка, узаемнага кантролю студэнтаў і самакантролю.

Развіццёвая функцыя ўліку ведаў праяўляецца ў тым, што пад яго ўплывам удасканальваюцца ўвага, памяць, мысленне, інтарэсы, стымулюецца пазнавальная актыўнасць студэнтаў.

Мэта арганізуючай функцыі - стымуляванне акуратнага наведвання семінараў і практычных заняткаў. Улік фарміруе ўзаемаадносіны ў студэнцкім калектыве.

І, нарэшце, функцыя выхаваўчая. Улік ведаў дапамагае выхоўваць у студэнтаў адказнасць за сваю вучэбную працу, за дысцыпліну працы.

Патрабаванні да ўліку - сістэматычнасць, індывідуальнасць, дыферэнцыраванасць, мэтанакіраванасць, аб'ектыўнасць.

Адзінства патрабаванняў азначае, што адзін і той жа ўзровень ведаў павінен ацэньвацца рознымі выкладчыкамі аднолькава.

Асноўныя віды ўліку ведаў, уменняў і навыкаў - бягучы, тэматычны, выніковы. Першыя два віды адносяцца да ўліку самастойнай працы студэнта на працягу семестра.

Важнейшая роля ў падрыхтоўцы высокакваліфікаваных спецыялістаў павінна належыць сістэматычнаму ўліку - бягучаму і тэматычнаму.

З усіх відаў уліку ведаў найбольш цяжкімі для студэнтаў з'яўляюцца іспыты і залікі, якія падводзяць вынікі працы студэнтаў над тэарэтычнымі і практычнымі курсамі за паўгоддзе ці навучальны год. Асноўнае іх прызначэнне - не толькі кантроль, а і ажыццяўленне адукацыйных і выхаваўчых функцый. У ходзе падрыхтоўкі да іспытаў ці залікаў студэнты, паўтараючы вучэбны матэрыял па пэўнаму прадмету, сістэматызуюць, часам па-новаму асэнсоўваюць, абагульняюць і засвойваюць яго як адзінае цэлае.

Агафонава Н.А.,
выкладчык

КІНАМАСТАЦТВА Ў СІСТЭМЕ КУЛЬТУРАЛАГІЧНЫХ ВЕДАЎ

Кіно разам з іншымі экраннымі відамі мастацтва займае ў сучаснай культуры становішча лідэра. Аўдыёвізуальны характар інфармацыі, агульнадаступнасць, усепранікальнасць, лёгкасць тыражавання забяспечваюць яму вялікую па маштабах аўдыторыю і самыя разнастайныя сферы выкарыстання, у тым ліку і ў працэсе пазнання.

Экранная культура адлюстроўвае новы, электронны сінкрэтызм, узровень усеагульнага сінтэзу. Гэтая акалічнасць абумоўлівае яе інтэртэкстуальнасць, г.н. спалучэнне разнастайных, разнаякасных вобразных сістэм - ад дакладна фатаграфічных да ўласна крэатыўных.

Сінтэтычная прырода кіно дае арыгінальныя магчымасці «кансервацыі» практычна ўсіх аб'ектаў мастацкай культуры: тэатральных спектакляў і архітэктурных помнікаў, твораў музыкі, жывапісу, літаратуры і, нарэшце, уласных кінематаграфічных твораў. Прычым літаральнае іх фільмапрадуцыраванне (у аднаведнасці з чыста прыкладнымі задачамі) не распаўсюджана. Тут мае месца, як мінімум, іх экранная адаптацыя, а ў лепшых выпадках - стварэнне новай мастацкай субстанцыі. Канкрэтныя прыклады - мноства добра вядомых навукова-папулярных, дакументальных, іgравых стужак аб дзеячах мастацкай культуры, а таксама - фільмы-экранізацыі (у тым ліку анімацыйныя), фільмы-спектаклі (драматычныя, оперныя, балетныя і г.д.). Падобныя кінакарціны адлюстроўваюць традыцыйна паважлівыя ўзаемадачыненні мастацтваў, калі той ці іншы

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ